

Taalwrevels van Uppsala tot Málaga

Waar ergert de rest van Europa zich aan?

Hun hebben, een aantal mensen gaan, groter als – Nederlanders kunnen zich kapot ergeren aan taalfouten en andere vermeende tekenen van taalverloeding. Hoe is dat in andere Europese landen? En wat zijn daar dan de hete hangijzers? Als het gaat om taal hebben Europeanen meer met elkaar gemeen dan je zou denken.

Gaston Dorren

‘**H**un hebben een leukere hond als dat meisje die daar loopt.’ Een aantal mensen beseffen zich gelijk dat de vorige zin vol weirde fouten staat. En je kan wel stellen dat ook *zich beseffen* tot een van de meest gemaakte taalfouten behoort.

Vrijwel het volledige lezerspubliek van dit blad zal zich bij het lezen van de vorige alinea minstens één keer achter de oren hebben gekrabbd, en zich misschien ook wel hebben geïrriteerd. (En bij deze zin nóg een keer.) *Hun hebben, leuker als, een meisje die, een aantal* plus meervoudige persoonsvorm, *zich beseffen, gelijk* voor ‘meteen’, een recent Engels leenwoord, *je kan* in plaats van *je kunt, behoren tot een van de* en *zich irriteren*: het zijn enkele van de favoriete taalwrevels van heel wat Nederlanders (en Vlamingen – al hebben die voor een deel weer andere).

Dat betekent niet dat het hele rijtje van hierboven inderdaad fout zou zijn. Ergernis komt meestal voort uit een verschil tussen wat je zelf geleerd hebt en

hoe anderen het (zijn gaan) zeggen. Taalkundigen vinden dat soort dingen vooral interessant. Taaladviseurs, zoals die van Onze Taal, geven wel richtlijnen, maar vaker genuanceerd dan zwart-wit. En de meeste taalgebruikers halen er hun schouders over op – of zelfs dat niet.

Dit verschijnsel is niet uniek voor het Nederlands. Verre van dat. Andere talen hebben ook zo hun hete hangijzers. Ook sommige sprekers van het Frans en het Zweeds kunnen ineens krimp bij de ‘hunhebbens’ en ‘groteralzen’ van hún taal. In de lijstjes na dit artikel zijn voor het Engels, Duits, Frans, Spaans, Italiaans en Zweeds telkens acht beruchte ergernissen op een rijtje gezet. De lijstjes zijn onvolledig en de keuzes aanvechtbaar, maar met alle 48 kun je een grote groep Europeanen een slecht humeur bezorgen.

Wat enigszins verrast, is dat in al deze talen (die toch aardig van elkaar verschillen) veel van die wrevels zo op elkaar lijken. Welke gelijkenissen zijn dat dan?

Wrevel 1: ondermijning van de vormenrijkdom

Alle hier genoemde talen stammen af van een Indo-Europese oertaal. Daarin had elk naamwoord (zoals *huis* en *goed*) en voornaamwoord (zoals *jij* en *wie*) een weelde aan naamvalsuitgangen. Het woord voor ‘huis’ had vormen als *husa*, *husai* en *husamaz*. De meeste talen hebben de meeste naamvallen overboord gezet – maar niet bij de voornaamwoorden. Toch is ook dáár het naamvalssysteem aan het afbladderen. In Nederland doet *hun* zijn best om onderwerp te mogen worden (*hun hebben*), in Vlaanderen wil *hem* graag *hij* opvolgen (zoals in *hem heeft*). In het Zweeds is *dom* de normale spreektaalvorm voor zowel *de* (‘zij’, meervoud) als *dem* (‘hen’). Zweedse taaladviesboekjes leggen met een ezelsbruggetje uit hoe het hoort. Dat moedertaalsprekers dat nodig hebben, bewijst hoe weinig gangbaar *de* en *dem* inmiddels zijn.

Het Spaans maakt officieel onderscheid tussen een derde en vierde naamval, maar de meeste sprekers